

Schriftelijke statenvragen van D66 Beheer, onderhoud en vervanging infrastructuur ingediend op 10 januari 2024, en de antwoorden daarop van het college van Gedeputeerde Staten zoals vastgesteld op 30 januari 2024 (3214131).

Inleiding

Tijdens de commissie Economie, Mobiliteit en Samenleving van 22 november jl. is een eerste toelichting gegeven op het Strategisch Uitvoeringsprogramma beheer, onderhoud en vervangingsinvesteringen infrastructuur Flevoland.

Uw ambtenaren hebben tijdens deze sessie aangegeven dat er bij de aanbesteding van contracten voor beheer, onderhoud en vervanging van infrastructuur aandacht is voor circulair, schoon en emissieloos bouwen.

Hoe dit precies gebeurt is tijdens deze sessie niet duidelijk geworden. Naar aanleiding van deze toelichting en overeenkomstig artikel 23, lid 1 en 2 van het Reglement van Orde stelt de fractie D66 de volgende schriftelijke vragen aan het college van Gedeputeerde Staten:

1. Welke doelen streeft het College na op het gebied van circulair, schoon en emissieloos bouwen?

Antwoord:

De provincie heeft verschillende akkoorden/convenanten getekend, met daarin opgenomen doelen, die bijdragen aan het verduurzamen van de infra-sector. Onderstaand zijn de belangrijkste afspraken en doelen opgenomen m.b.t. circulair, schoon en emissieloos bouwen.

CO2-uitstoot

Met betrekking tot de instandhouding van de provinciale infrastructuur conformeren wij ons als college in de basis aan de doelstelling om in 2027 een CO2-reductie te bewerkstelligen van 32% t.o.v. 1990. Deze doelstelling is vastgesteld in het Programma Mobiliteit en Ruimte.

Circulair

Gedeputeerde Staten zijn op 27 september 2022 het bestuursakkoord Provinciale Klimaatneutrale en Circulaire Infrastructuur (PKCI) aangegaan met het Interprovinciaal Overleg en de andere Nederlandse provincies. In het PKCI is de doelstelling opgenomen dat de provincie in 2030 zoveel als mogelijk circulair en klimaatneutraal werkt. Vanuit het bestuursakkoord is afgesproken dat dit gerealiseerd moet worden binnen de beschikbare budgetten en dat de eigen doelstellingen van de provincies daarbij leidend zijn. Het PKCI is bedoeld om de doelstellingen van de provincies te ondersteunen en te versnellen. Als provincie streven we t.a.v. circulariteit naar de landelijke doelstelling van 50% secundair materiaalgebruik.

Schoon en emissieloos bouwen

Ten aanzien van schoon en emissieloos bouwen conformeert het college zich aan de afspraken en doelen uit het Schone Lucht Akkoord (SLA) en aan het covenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB). Het SLA richt zich specifiek op het reduceren van gezondheidsschade als gevolg van de uitstoot van fijnstof en stikstofoxiden. Het covenant SEB richt zich op het reduceren van de uitstoot van stikstof, CO2 en fijnstof door materieel en voertuigen.

2. *Hoe worden het realiseren van deze doelen geborgd in de aanbesteding van contracten?*

Antwoord:

Om het realiseren van doelen t.a.v. klimaatneutraal en circulair werken te borgen, worden in de aanbestedingen eisen opgenomen voor het gebruik van secundaire grondstoffen. Ook worden eisen gesteld aan de maximale milieu-impact die materialen mogen hebben. Hiermee wordt de CO₂-uitstoot van projecten beperkt. Daarnaast worden, conform de afspraken uit het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen, eisen gesteld aan de emissies van het materieel dat wordt ingezet op de projecten.

3. *Op welke wijze wordt circulair, schoon en emissieloos bouwen meegewogen in de aanbesteding van contracten? Kunt u hiervoor de concrete contractsbepalingen delen?*

Antwoord:

Binnen het tal van projecten die aanbesteed worden, wordt per project de afweging gemaakt in hoeverre het gebruik van circulaire en duurzame materialen gestimuleerd kan worden. Deze stimulans wordt vervolgens meegewogen in de aanbesteding van werken. Dit gebeurt dan middels het gunnen op waarde, waarbij aanbesteed wordt op de beste prijs-kwaliteitverhouding, de economische meest voordelige inschrijving (EMVI). Daarbij wordt gebruik gemaakt van de MilieuKostenIndicator (MKI)-waarde. Deze waarde is een maat voor de milieubelasting van een materiaal/product. In de beoordeling van de inschrijvingen wordt deze waarde dan beoordeeld. Hoe lager de MKI-waarde, hoe lager de impact op het milieu. Dit uit zich vervolgens in een hogere fictieve korting.

In de bijlage geven wij u concrete contractbepalingen welke zijn toegepast bij het project 'Fietspad Dronterringweg'. Per project zijn er overigens variaties mogelijk binnen de EMVI en de toegepaste MKI-waarde.

4. *Welke eisen stelt u aan opdrachtnemers op het gebied van circulair, schoon en emissieloos bouwen? Kunt u hiervoor de concrete eisen delen?*

Antwoord:

In de bestekken wordt standaard gewerkt met minimeisen voor de milieu-impact van gebruikte materialen. Met betrekking tot de inzet, en daarmee de uitstoot, van materieel worden er minimeisen gesteld aan de Stage- en Euro-normen van het materieel. Deze concrete eisen kunnen uiteraard gedeeld worden en zijn opgenomen in de bijlage.

5. *Bent u bekend met het Convenant Schoon en Emissieloos bouwen, op 23 november jl. gepubliceerd in de Staatscourant, welke het IPO namens de provincies heeft ondertekend?*

Antwoord:

Ja, het college is bekend met het Convenant Schoon en Emissieloos bouwen.

6. *Wordt met uw aanpak de afspraken en doelen uit het Convenant Schoon en Emissieloos bouwen gerealiseerd? Zo ja, kunt u aangeven hoe dat gebeurt? En zo nee, waarom niet?*

Antwoord:

Met het convenant worden afspraken gemaakt over het verduurzamen van de inzet van (mobiele) werktuigen, voertuigen en vaartuigen in de bouw-, onderhouds- en slooprojecten met als doel om de emissies in de bouw door deze werk-, voer- en vaartuigen te reduceren. In het convenant is vastgelegd welke eisen overheden hanteren ten aanzien van de inzet van duurzaam materieel. De provincie heeft deze eisen overgenomen in het moederbestek. Dit betekent dat deze eisen bij al onze projecten worden toegepast.

Daarnaast is het goed om te beseffen dat het convenant opgesteld is om bij te dragen aan het realiseren van bovenliggende doelstellingen uit o.a. het klimaatakkoord en het Schone Lucht Akkoord. Deze worden ook expliciet genoemd in het convenant (artikel 2).

BIJLAGE

Voorbeeld eisen in het moederbestek mbt de toe te passen materialen.

81 06 02 HERGEBRUIKT ASFALT

01 Asfaltmengsels welke worden toegepast in onder- en tussenlagen dienen per ton voor minimaal 75% uit secundaire materialen te bestaan waarvan minimaal 60% gerecycled asfalt (PR) is. Secundaire materialen moeten voldoen aan EN 13043 'Toeslagmaterialen voor asfalt en oppervlakbehandeling voor wegen, vliegvelden en andere verkeersgebieden'.

02 Asfaltmengsels welke gebruikt worden als SMA-deklagen dienen per ton voor maximaal 50% uit secundaire materialen te bestaan waarvan minimaal 30% gerecycled asfalt (PR) is. Secundaire materialen moeten voldoen aan EN 13043 'Toeslagmaterialen voor asfalt en oppervlakbehandeling voor wegen, vliegvelden en andere verkeersgebieden'.

03 In afwijking van artikel 81.26.03 lid 09 van de Standaard mag in SMA-deklagen ten hoogste 50% asfaltgranulaat worden verwerkt.

04 Bij toepassing van secundaire materialen in geluidsreducerende deklagen blijven de eisen in artikel 81.22.17 onverminderd van kracht.

05 Steenslag in asfaltgranulaat met een percentage vanaf 30% tot en met 50% voor SMA-deklagen dient minimaal te voldoen aan steenslag klasse 3.

06 In asfaltmengsels mag geen enkele vorm van (gerecyclede) dakbedekkingsmaterialen, ter vervanging van bitumen, worden toegepast.

81 06 06 MKI WAARDEN ASFALTVERHARDINGEN

01 De maximum MKI-waarde van asfalt voor deklagen is €8,50 per ton (€8,50 /ton) per producteenheid A1 - A3 (productiefase).

02 De maximum MKI-waarde van asfalt voor deklagen met PMB is €10,25 per ton (€10,25 /ton) per producteenheid A1 - A3 (productiefase).

03 De maximum MKI-waarde van asfalt voor onder- en tussenlagen is €3,25 per ton (€3,25 /ton) per producteenheid A1 - A3 (productiefase).

82 16 09 BETONGRANULAAT ALS GRINDVERVANGER

01 Minimaal 30%, tot een maximum van 50%, van de in artikel 82 16 02 van de Standaard genoemde grove toeslagmaterialen voor beton dient vervangen te worden door:

- betongranulaat 4/32

02 Het toegepaste betongranulaat moet zijn voorzien van CE-markering op basis van de NEN-EN 12620.

82 06 06 MKI WAARDEN BETONVERHARDINGEN

01 De maximum MKI-waarde van gestort beton voor verhardingen is €10,00 per kubieke meter (€10,00 /m³) per producteenheid A1 - A3 (productiefase).

02 De maximum MKI-waarde van gestort beton voor verhardingen in de kleur rood is €12,20 per kubieke meter (€12,20 /m³) per producteenheid A1 - A3 (productiefase).

Voorbeeld eisen in het moederbestek mbt in te zetten materieel en voertuigen.

01 40 01 ALGEMEEN

01 De opdrachtnemer dient op het project een besparing van 89% CO₂ (Well-To-Wheel-emissies) te realiseren voor de totale hoeveelheid brandstof die daadwerkelijk gebruikt is voor het realiseren van het project. Dit kan door pure HVO (HVO100) te gebruiken of door gebruik te maken van elektrisch materieel. Na afronding van de werkzaamheden dient de besparing van 89% te zijn gehaald, ook indien zich afwijkingen ten opzichte van de vooraf ingeschatte variabelen (soort materieel / verbruik / draaiuren) voordoen.

02 Om te bepalen of de vereiste CO₂-reductie is behaald, worden de emissies van de gebruikte brandstoffen vergeleken met de emissies van gewone diesel (B7), volgens de emissiegegevens op <http://www.co2emissiefactoren.nl>

01 40 02 AAN TE REIKEN GEGEVENS

01 Uiterlijk 14 dagen na opdracht reikt de aannemer een Plan van Aanpak voor brandstof aan, waarin minimaal is opgenomen:

a. Inschatting hoeveelheid verbruik diesel voor de werkzaamheden in dit contract. Deze inschatting is onderbouwd met een overzicht van al het door de aannemer (incl. toeleveranciers) in te zetten (dieselbrandstof-gedreven) materieel en het verbruik van de brandstof per voertuig.

b. Wijze van invulling van de eisen in artikel 01.40.01 van dit bestek.

02 Uiterlijk 3 weken na oplevering reikt de aannemer onderstaande gegevens aan:

a. Overzicht van al het ingezette materieel bij de provincie en het verbruik van de brandstof per voertuig en de bijbehorende CO₂ uitstoot, stageklasse en Euronorm;

PROVINCIE FLEVOLAND

b. Overzicht van de ingenomen hoeveelheden en type brandstof en een gewaarmerkte verklaring van de toeleverancier(s) met betrekking tot de geleverde hoeveelheden van de brandstof en een certificaat waaruit blijkt welk type biobrandstof is gebruikt;

c. Een volledig en door een daartoe bevoegde persoon ondertekende, conform bij dit bestek gevoegde model, verklaring biobrandstof waarin verklaard wordt dat aan de CO₂ reductie eis is voldaan.

01 40 03 KORTING

01 De opgegeven prestaties worden op basis van de overzichten van de aannemer beoordeeld. Na de verificatie wordt het gerealiseerde percentage CO₂ reductie t.o.v. reguliere diesel (B7) vergeleken met de reductie-eis van minimaal 89%.

02 Indien niet is voldaan aan de reductie-eis van minimaal 89% wordt per liter niet toegepaste biobrandstof een korting van 0,65 euro toegepast. Deze korting wordt verbeurd zonder dat een ingebrekestelling nodig is.

01 42 01 ALGEMEEN

01 Alle in te zetten vrachtwagens en mobiele werktuigen dienen aan onderstaande minimale eisen te voldoen:

BOUWLOGISTIEK: Basisniveau	Periode 1 1 jan. 2023 - 31 dec. 2024	Periode 2 1 jan. 2025 - 31 dec. 2027	Periode 3 1 jan. 2028 - 31 dec. 2029	Periode 4 1 jan. 2030 en verder
N1- Bestelauto's	Euro 5	Euro 6	100% ZE	100% ZE
N2- Lichte vrachtwagens	Euro V	Euro VI	Euro VI	100% ZE
N3- Zware vrachtwagens	Euro V	Euro VI	Euro VI	Euro VI

MATERIEEL: Basisniveau	Periode 1 1 jan. 2023 - 31 dec. 2024	Periode 2 1 jan. 2025 - 31 dec. 2027	Periode 3 1 jan. 2028 - 31 dec. 2029	Periode 4 1 jan. 2030 en verder
Licht (minimaleer <19 kW)	Stage IV	Stage IV	100% ZE	100% ZE
Licht (19-37 kW)	Stage IV	Stage IV	100% ZE	100% ZE
Licht (37-56 kW)	Stage IV	Stage IV	100% ZE	100% ZE
Middelzwaar (56-130 kW)	Stage IV	Stage IV met roetfilter	Stage IV met roetfilter	Stage IV met roetfilter (2030) 100% ZE (2035)
Zwaar (130-560 kW)	Stage IV	Stage IV met roetfilter	Stage IV met roetfilter	Stage IV met roetfilter (2030) 100% ZE (2035)
Specialistisch (levensduur >15 jaar)				Katalysator en roetfilter
Zeer zwaar (>560 kW)	Geen eis	Geen eis	Katalysator en roetfilter	100% ZE (2035-2040)
Stationair (generatoren, pompen, torenkranen)	Gelijk aan eisen niet-stationair	Gelijk aan eisen niet-stationair	100% ZE <560 kW	100% ZE <560 kW

Voorbeeld bepaling MKI als kwaliteitscriterium (EMVI) uit inschrijvingsleidraad NJO project Fietspad Dronterringweg

3.4.4 Beoordeling kwalitatief deel van de inschrijving

Het kwalitatieve deel van de aanbidding bestaat uit het kwaliteitscriterium 'MKI-waarde beton'. De hoogte van de MilieuKostenIndicator (MKI)-waarde is een maat voor de milieubelasting van een GWW-werk. Des te lager de MKI-waarde, des te minder milieubelasting. Het doel hiervan is om de CO₂-emissies van het werk te reduceren en daarmee bij te dragen aan de ambities om duurzamer te werken bij de uitvoering van infrastructurele werken.

Voor dit werk wordt alleen de MKI-waarde van de productiefase (A1-A3) van het beton, exclusief de kunststofvezels, beoordeeld. Uitgangspunt is om duurzame betonmortels toe te passen, die zodanig zijn geproduceerd dat er een reductie van de MKI-waarde ten opzichte van de gangbare mortels wordt gerealiseerd.

De inschrijver dient bij inschrijving de door hem te realiseren MKI-waarde ten gevolge van productie van beton (levenscyclusfasen A1 t/m A3) in te vullen op het rekenblad in bijlage 8. Een onderbouwing van de MKI-waarde per beton mortel, d.m.v. een project rapport (EPD) conform de eisen van de SBK Bepalingsmethode, moet worden bijgevoegd.

Na opdrachtverlening is deze toegezegde MKI-waarde een bestekseis. De uiteindelijk aangebrachte betonverharding voor het fietspad moet minimaal gelijkwaardig zijn aan de uitgangspunten (de functionele eigenschappen en technische eisen) uit het bestek. Er wordt dus geen alternatieve verhardingsopbouw geaccepteerd.

Van de aangebrachte betonmengsels dient voor oplevering een getoetst en akkoord bevonden LCA rapportage overgedragen te worden.

Voor toetsing gelden de volgende eisen:

-Toetsing door een Erkende LCA-deskundige die op het moment van toetsen voorkomt op de 'Lijst van LCA-deskundigen die door de stichting nationale milieudatabase (NMD) als toetser erkend zijn voor het toetsen van categorie 1 en 2 data ten behoeve van opname in de Nationale Milieudatabase' zoals vastgesteld door NMD. De

PROVINCIE FLEVOLAND

opdrachtnemer dient aan te tonen dat de Erkende LCA-deskundige op het moment van toetsen op deze lijst stond. Lijst-van-erkende-LCA-deskundigen-juli-2020.pdf (milieudatabase.nl)

-Het toetsingsrapport dient te voldoen aan de eisen zoals beschreven in het NMD-Toetsingsprotocol 1.0, juli 2020.

Verbetering van de gerealiseerde t.o.v. aangeboden MKI waarde zal niet resulteren in een bonus of bijbetaling.

De maximale MKI-waarde is bepaald op €12.119,80.

De minimale MKI-waarde is bepaald op €8.483,86. Daarbij is uitgegaan van een ambitieniveau van ca. -30% ten opzichte van de maximale MKI waarden die standaard in onze bestekken staan en welke is gehanteerd om de bovengrens te bepalen.

Voor het kwaliteitscriterium MKI-waarde asfalt kan een maximale meerwaarde worden behaald van €330.000,-. Hoe lager de aangeboden MKI-waarde van de inschrijver is, hoe hoger de meerwaarde.

BULAGE-3 MKI-SCORE BETON				D		C		B	
BESTRIJKING	OMSCHRIJVING	EENHEID	HOEVEELHEID	MKI / m3 behaald	Totaal MKI asfalt MKI-bovengrens (A1 x m A3)	MKI- ondergrens (A1 x m A3)	Totaal MKI asfalt MKI-ondergrens (A1 x m A3)	MKI / m3 aangeboden (A1 x m A3)	Totaal MKI-aanbieding (A1 x m A3)
1403	Aanbrengen beton voor harding felpaas	m3	943,80	11,00	10.379,80	7,70	7.269,72	7,70	7.275,76
1403.010	Aanbrengen felpaas 3,00 m van gewoont beton dik. 140mm	m3	1,20	11,00	1.324,80	7,70	1.067,22	7,70	1.065,61
1403.020	Aanbrengen felpaas 3,00 m van gewoont beton dik. 100mm	m3	1,20	11,00	1.324,80	7,70	1.067,22	7,70	1.065,61
1403.030	Aanbrengen felpaas 2,50 m van gewoont beton dik. 140mm	m3	1,20	11,00	1.324,80	7,70	1.067,22	7,70	1.065,61
					12.119,80		8.483,86		8.504,98
					MKI-bovengrens		MKI-ondergrens		MKI-aanbieding

$$\text{Meerwaarde} = A - (A \times (B - C) / (D - C))$$

A = Maximaal te behalen meerwaarde

B = MKI aanbesteding

C = MKI ondergrens

D = MKI bovengrens

330.000,00

Maximale meerwaarde

328.484,00

Behaalde meerwaarde

In te vullen door ON